

4. Шаповал М. Интертекст у світлі рампи: міжтекстові та міжсуб'єктні реляції української драми [Монографія] / Мар'яна Шаповал. – К. : Автограф, 2009. – 352 с.
5. Clouard H. André Gide // Clouard H. Histoire de la littérature française du symbolisme à nos jours de 1915 à 1940/ H. Clouard – Paris: Editions Albin Michel, 1957. –Р. 48–76.

Євмененко О. В.,
кандидат філологічних наук,
Маріупольський державний університет

МІСЦЕ ГУМОРИСТИЧНОГО ФЕНТЕЗІ В СУЧАСНІЙ ЧИТАЦЬКІЙ КУЛЬТУРІ

Читацька культура формується відповідно до потреб як суспільства загалом, так і окремої людини зокрема. Тенденції інтелектуального, культурного, соціального розвитку сучасної людини (це підтверджують соціологічні дослідження) свідчать, що серед мотивів для читання насамперед постає прагматичне читання, адже пошук інформації для вирішення конкретних життєвих або фахових завдань є постійною складовою життя. Іншим мотивом для читання є бажання розважитися, відпочити. Для задоволення потреби розважальної оповіді із типовою сюжетною, композиційною моделлю існують такі жанри літератури, які сучасні дослідники відносять до масової літератури (любовні романи, детективи, пригодницькі романи, фентезі тощо).

Великий пласт світового літературного процесу складає література фентезі. Є. Канчура відзначає, що «перебуваючи на умовній межі, що відокремлює популярну культуру від так званого головного потоку (мейнстріму), фентезі дає можливість літературознавцям прослідкувати зміни в масовій свідомості, спостерігати кругообіг ідей, перетікання їх із простору високоінтелектуальних дискусій до кола інтересів широкого читача, взаємодію елітарної та масової культур а також засоби взаємодії художніх практик (із врахуванням особливостей екранізації, ілюстрації, втілення в формі графічного роману, ігрових відтворень сюжетів тощо)» [1, 147].

Дослідження жанру фентезі розпочалися у 70-х роках ХХ ст., але до теперішнього часу немає чітких уявлень щодо різновидів цього жанру, серед яких наразі виділяють і гумористичне фентезі. Отже, актуальним є детальний аналіз гумористичного фентезі визначення його жанрових ознак, сюжетних стереотипів, традицій поєднання комічного й фантастичного тощо.

Термін «гумористичне фентезі» досить умовний. Можна виділити такі його різновиди:

1) гумористичне фентезі, яке привертає увагу читача своєю дотепністю, гумористичною тональністю, насмішуватим, іронічним відношенням до явищ сучасного світу;

2) фентезі-пародії, у яких висміюються штампи та канони жанрового різновиду, часто пародіюються відомі твори «класичного» фентезі;

3) сатиричне фентезі, передбачає доведення до абсурду відомих істин, їх негативне переосмислення.

Гумористичний напрямок у фентезі намітився з середини 60-х рр. Першим автором гумористичного фентезі вважають американського письменника-фантаста Лайона Спрег де Кампа, який переосмислив легенди та епоси народів світу, середньовічні лицарські поеми, об'єднавши їх у цикл повістей та оповідань «Дипломований чародійник». Далі Пірс Ентоні опублікував перший роман з гумористичного фентезійного циклу «Ксанф» (1977). Серед найвідоміших і яскравих представників гумористичного фентезі можна також назвати Роберта Аспріна, Террі Пратчетта, Гаррі Гаррісона, Ніла Геймана. У 2005 році Майк Ешлі склав антологію «Найкраще гумористичне фентезі», до якої увійшли 32 твори, зокрема твори К. Жерара, П. Андерсона, Г. Діксона, Е. Армстронга, Д. Бродеріка, С. Пайрі та інших.

У творах гумористичного фентезі так само, як і в творах інших різновидів фентезійної літератури, використовуються мотиви магії, чарівництва, подорожі, відбиваються міфологічні

уявлення певного народу, змальовуються уявні світи, подаються оригінальні філософські концепції тощо.

Твори фентезі відбивають різноманітні проблеми людства – протиборство добра і зла, відчуженість між людиною і світом, питання абсолютної влади, віри, кохання і дружби.

Досліджуючи проблематику, архітектуру, формозвістові ознаки фентезі, маємо звернути увагу на використання елементів комічного у творах. Комічний феномен, за твердженням З. Фрейда, включає пародію, іронію, сатиру і гумор, принижує гідність людини, виявляє слабкість, залежність інтелектуальних здібностей від потреб тілесних. П. Пави відзначає, що «комічне з'являється в ситуаціях, сприймається як веселе, дотепне або безглузде. Комічне базується на протиріччі між формою та змістом, іноді воно проявляється в грі словом, в жарті, пов'язане з емоційним, привабливим» [Цит. за: 2, 24].

У творах жанру фентезі гумористична інтенція реалізується:

- 1) на подієвому рівні (насичені драматичні перипетії, незвичайні, іноді абсурдні вчинки);
- 2) через комізм ситуацій;
- 3) через фентезійний простір;
- 4) у специфіці системи дійових осіб (комічні засоби зображення героїв, зухвалість персонажів, невідповідність між характером персонажа та нав'язаною йому соціальною роллю, функції героїв у художньому світі романів; описи зовнішності дійових осіб, яскраві акцентовані риси, глузування тощо);
- 5) через оповідача (він є коментатором подій, створює загальну атмосферу оповіді, використовується іронія, іноді глузування тощо);
- 6) через мову дійових осіб (жарт, каламбур тощо);
- 7) у назвах романів, епіграфах (контраст, абсурд) тощо.

Гумористичне фентезі є продуктивним жанровим різновидом фентезі, у якому виявляється розмаїття художніх засобів комічного в архітектоніці, у побудові фентезійного простору, системі персонажів, розвінчанні життєвих, моральних орієнтирів.

Література

1. Канчура Є. Персоніфікація стихій у британському фентезі кінця ХХ ст. – трансформація фольклорних образів / Євгенія Канчура // Іноземна філологія. – 2014. – Вип. 126. – Ч. 1. – С. 147 – 154.
2. Кобякова І. К. Креативне конструювання вторинних утворень в англomовному дискурсі: Монографія / І. Кобякова. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 128 с.

Ємець О.В.,

кандидат філологічних наук,
Хмельницький національний університет

АНГЛІЙСЬКА ГУМОРИСТИЧНА ПОЕЗІЯ: СТИЛІСТИЧНИЙ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТИ

Англійська гумористична поезія відрізняється такими оригінальними жанрами, як лімерик, гумористична епітафія та клеріх'ю. Якщо гумористичні (точніше, іронічні) епітафії були розповсюджені ще у 18-му столітті, то лімерики як поетичний жанр бере свій початок у 1850-х роках, а клеріх'ю, названі на честь їх творця Едмунда Клеріх'ю Бентлі, з'явилися лише 100 років тому.

Лімерики мають чітку структуру: п'ять рядків, що римуються а-а-в-в-а, а клеріх'ю складається з чотирьох рядків з суміжною римою а-а-в-в. Саме ця простота форми і стислість виразу зробили ці вірші популярними.

“Батьком” лімериків вважається Едвард Лір, але цей жанр використовували такі різні і видатні поети і прозаїки, як Л. Керролл, Г. Честертон, Д. Голсуорсі, а в ХХ столітті – О. Неш,